

МЕЖІ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ РОБОТОДАВЦЯ ЗА НЕВИПЛАТУ ЧИ ЗАТРИМКУ ВИПЛАТИ ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ ТА ІНШИХ ВИПЛАТ ПРАЦІВНИКАМ

Літвінцева Наталія Сергіївна

Науковий керівник к.ю.н., доктор педаг. наук Малихіна Я. А.
Харківський навчально-науковий інститут ДВНЗ «Університет банківської справи»

Актуальність теми. В сучасних умовах економічної кризи невивплата або затримка виплати заробітної плати працівникам – це стало звичайним явищем для українців. Можливою причиною заборгованості є недосконалість законодавства, яке встановлює відповідальність роботодавців за невивплату чи затримку виплати заробітної плати. Все це робить актуальним питання щодо вдосконалення законодавчої бази, що регулює відповідальність роботодавців.

Постановка проблеми. Так, за даними Державного комітету статистики України, загальна сума заборгованості з виплати заробітної плати впродовж січня 2016 року збільшилася на 11,3%, і на 1 лютого 2016 р. становить 2,092 млрд. грн. [4].

Виклад основного матеріалу. Згідно зі ст. 43, 46 Конституції України кожен громадянин має гарантоване право на своєчасне отримання винагороди за працю та соціальних виплат [1]. Також працівники мають право на заробітну плату згідно зі статтею 115 Кодексу законів про працю України (далі – КЗпП). Недивлячись на це, право на отримання заробітної плати доволі часто порушується, про що свідчить статистика.

Чинним законодавством України передбачені різні види відповідальності керівників підприємств через невивплату заробітної плати або недотримання строків виплати (Табл.1).

Таблиця 1

Вид відповідальності	Відповідальність
Дисциплінарна відповідальність	Розірвання трудового договору (п. 1 ¹ ст.41 Кодекс законів про працю України із змінами, внесеними Законом України від 28 січня 2016 р)
Адміністративна відповідальність	Накладання штрафу в розмірі від 30 до 100 неоподаткованих мінімумів доходів громадян (ст. 41 КУпАП) [2]
Кримінальна відповідальність	Невивплата більш як за 1 місяць, вчинена умисно карається [3]: <ul style="list-style-type: none"> • штрафом від 500 до 1000 неоподаткованих мінімумів доходів громадян (ст. 175 ККУ); • виправні роботи на строк до 2 років (ст. 175 ККУ); • позбавлення волі на строк до 2 років, з позбавленням права

	<p>обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до 3 років (ст. 175 ККУ).</p> <p>Невиплата вчинена внаслідок нецільового використання коштів карається [3]:</p> <ul style="list-style-type: none"> • штрафом від 1000 до 1500 неоподаткованих мінімумів доходів громадян (ст. 175 ККУ); • обмеження волі на строк до 3 років (ст. 175 ККУ); • позбавлення волі на строк до 5 років, з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до 3 років (ст. 175 ККУ).
--	---

Таблиця 2

Виплати	Нормативно-правовий документ
Виплати працівникам за час виконання державних або громадських обов'язків.	ст. 119 КЗпП
Виплати при переїзді на роботу в іншу місцевість.	ст. 120 КЗпП
Виплати при службових відрядженнях.	ст. 121 КЗпП, постанова Кабінету Міністрів України «Про норми відшкодування витрат на відрядження в межах України та за кордон».
Виплати за час підвищення кваліфікації з відривом від виробництва	ст. 122 КЗпП, постанова Кабінету Міністрів України від 28 червня 1997 р. №695 "Про гарантії і компенсації для працівників, які направляються для підвищення кваліфікації, підготовки, перепідготовки, навчання інших професій з відривом від виробництва"
Виплати за час перебування в медичному закладі на обстеженні.	ст. 123 КЗпП
Виплати донорам.	ст. 124 КЗпП, ст. 9 ЗУ від 23 червня 1995р. "Про донорство крові та її компонентів"
Виплати працівникам - авторам винаходів, корисних моделей, промислових зразків і раціоналізаторських пропозицій.	ст. 126 КЗпП
Виплати за участь в колективних переговорах і підготовці проекту колективного договору або угоди	ст. 12 ЗУ «Про колективні договори і угоди»
Виплати незалежним посередникам, членам примирних комісій і трудових арбітражів під час роботи в примирних органах, тобто за участь у вирішенні колективного трудового спору	ст. 14 ЗУ «Про порядок вирішення колективних трудових спорів (конфліктів)»

Таблиця 3

Здійснює держава	Нормативно-правовий документ
Державна соціальна допомога малозабезпеченим сім'ям	ЗУ «Про державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям»
Допомога у зв'язку з вагітністю та пологами	ст. 7 ЗУ «Про державну допомогу сім'ям з дітьми»
Допомога при народженні дитини	ЗУ «Про державну допомогу сім'ям з дітьми»

За природою виплати поділяються на ті, що здійснюють роботодавці та ті, що здійснює держава. Гарантійні виплати, які здійснюють роботодавці наведені в таблиці 2, а гарантійні виплати, які здійснює держава наведені в таблиці 3.

Для того аби вирішити трудовий спір необхідно враховувати всі найдрібніші аспекти спору, відштовхуватись від конкретної ситуації. Вироки суду дуже різноманітні – від накладення штрафу до обмеження волі з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю, хоча у більшості випадків позови або просто відхиляються, або підлягають лише частковому задоволенню. Тому якщо ви твердо вирішили захищати і відстоювати свої трудові інтереси необхідно ретельно підготуватися, зібрати якомога більше інформації, яка підтверджує порушення ваших прав. У 2015 році було зареєстровано 908 злочинів по невивплаті заробітної плати, стипендії, пенсії та інших установлених законом виплат, що майже у два рази менше ніж у попередньому році (1655). В Харківській області у 2015 р. було зареєстровано 45 порушень, що на 4,5% більше, ніж за попередній рік (43 порушень) [4].

Висновки. Таким чином, у разі затримки виплати заробітної плати з боку роботодавця або уповноваженого ним органу, працівник має право в першу чергу звернутися до профспілкової організації, членом якої він є. Якщо переговори з роботодавцем за участю профспілок не дали бажаних результатів, працівник може звернутися до комісії з трудових спорів. Паралельно зі зверненням до комісії підприємства, для того щоб заподіяти всі можливі засоби захисту своїх прав, а також засоби впливу на роботодавця, працівник може подати скаргу на дії роботодавця в прокуратуру, Державну інспекцію України з питань праці та/або державну податкову службу. У випадку незгоди з рішенням комісії з трудових спорів підприємства, або, якщо така комісія не створена на підприємстві, працівник має право звернутися по захист порушених прав до суду.

Список використаних джерел:

1. Конституція України: [із змінами, внесеними Законом України від 21 лютого 2014 р.]. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/Z960254K.html
2. Кодекс України про адміністративні правопорушення: [із змінами, внесеними Законом України від 25 грудня 2015 р.]. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/KD0005.html
3. Кримінальний Кодекс України: [із змінами, внесеними Законом України від 18 лютого 2016 р.]. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/T012341.html
4. Офіційний сайт Державного комітету статистики України. – [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>